

LBRIS

We know
books

Cosmin Budeancă

HANS BERGEL

Privind mereu spre România

Prefață de **Florian Kühner-Wielach**

Postfață de **Ana Blandiana**

EDITURA

Fundatiei Culturale
MEMORIA

editura
MEGA

2023

<i>Hans Bergel, o personalitate remarcabilă - Florian Kühner-Wielach</i>	7
Argument.....	9
Hans Bergel și familia sa - „portrete” din dosarele Securității	
<i>Hans Bergel</i>	13
<i>Erich Bergel - tatăl</i>	59
<i>Katharina Berger</i>	61
<i>Hildegard Bergel</i>	61
<i>Ortwin Bergel</i>	62
<i>Susanne Bergel (Schunn)</i>	62
<i>Erich Bergel</i>	64
Privind mereu spre România. Interviu cu Hans Bergel	
„N-am înțeles lumea... până am început să mă orientez”.....	77
„Eram la o vârstă în care la o aventură răspundeam totdeauna pozitiv”.....	83
„Am fugit din România, am ajuns până la Budapesta”.....	88
„[Tata] arestat pentru faptul că a fost inspector școlar județean....	89
„În '62 am fost trimis în Bărăgan”.....	91
„Ciobanul care dansează în lanțuri”.....	92
„În fostele lor grajduri de porci și-au aranjat locuințe”.....	100
„Nu m-am gândit niciodată înainte să plec din România”.....	102
„Case fără fundație”.....	103
„Mama... e și revoluția mea!”.....	106
„Copiii mei habar n-au prin ce a trecut tata lor.”.....	107
„Fiu a două culturi”.....	111
„O minoritate totdeauna încearcă să își păstreze individualitatea specifică”.....	113
„Gloata asta care urlă acum...”.....	117
„Comunismul din România a reînviat naționalismul”.....	122
„Vreau și eu în Germania!”.....	124
„N-am timp să mă ocup de această țărișoară...”.....	128

Hans Bergel și familia sa – „portrete” din dosarele Securității

Hans Bergel a scris mult, iar personalitatea sa a fost și este relativ cunoscută, cel puțin în anumite medii¹. Asumăm, așadar, de la bun început, că această mini-biografie – chiar dacă este bazată pe documente întocmite de fosta Securitate – poate conține unele elemente care nu au neapărat un caracter inedit, însă totodată avem certitudinea că unele informații au un caracter de noutate și vor fi utile în viitor celor ce se vor ocupa de biografia lui Hans Bergel sau de exegeții operei sale.

Hans Bergel

Începuturile

S-a născut la 26 iulie 1925 în Râșnov, județul Brașov, în familia lui Erich, care era învățător, și a Katharinei, casnică.²

Prin natura profesiei, tatăl său a trebuit să se mute de câteva ori cu serviciul, ceea ce a făcut ca Hans să fie nevoit să schimbe câteva școli. Spre exemplu, între 1937-1941 a fost elev la Liceul din Reghin, iar începând cu 1941 la Școala Normală din Sibiu, pe care a absolvit-o în 1946, având, astfel, profesia de învățător-sanitar.³

¹ A fost autor a peste 40 de cărți, printre cele mai cunoscute romane ale sale fiind *Dans în lanțuri*, *Când vin vulturii*, *Întoarcerea lupilor*. Dintre lucrările despre el amintim câteva exemple: Renate Windisch-Middendorf, *Der Mann ohne Vaterland. Hans Bergel - Leben und Werk (Omul fără patrie. Hans Bergel - viața și opera)*, Editura Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2009; Renate Windisch-Middendorf, *Der Mann ohne Vaterland. Hans Bergel - Leben und Werk*, Frank & Timme GmbH, Berlin, 2010; Ion Dumitru, „Omăgiu lui Hans Bergel la 90 de ani”, în *Memoria - revista gândirii arestate*, nr. 91-92 (2-3/2015), pp. 205-213. Pe website-ul dedicat <https://hans-bergel.de/>, cei interesați pot găsi mai multe informații despre lucrările publicate.

² Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (în continuare ACNSAS), fond Penal, dosar 331, vol. 1, f. 233.

³ *Ibidem*; fond SIE, dosar 15622, f. 169 v.

Ca majoritatea tinerilor de etnie germană, în perioada războiului a făcut parte din Deutsche Jugend, fapt ce ulterior va apărea menționat frecvent în prezentările biografice făcute de Securitate.¹

Primele locuri de muncă

și primele probleme cu autoritățile comuniste

În toamna anului 1944 a fost nevoit să întrerupă școala și a intrat în legătură cu rezistența armată anticomunistă.² În ianuarie 1945 a fost reținut pentru a fi deportat în Uniunea Sovietică. A evadat din locul unde era ținut, la Sibiu, și timp de un an de zile s-a adăpostit la o stână în Munții Cibinului.³ Purtând numele conspirativ „Ion Sârbu”⁴ a continuat să fie curier pentru fugarii din munți și, după cum afirmă el însuși, „într-o manieră aventuroasă” a reușit să susțină examenul de bacalaureat în iunie 1946.⁵ Între 1946-1947 a fost învățător la Școala elementară din Ungurei, județul Alba, iar între 1947-1948 antrenor la Organizația Sportului Popular Sibiu.⁶

¹ ACNSAS, fond Penal, vol. 1, ff. 233-234; vol. 3, f. 147.

² Iulian Cătălui, Apollon Cristodulo, Vlad Mitric-Ciupe, *Vertebre românești. Mărturii ale rezistenței anticomuniste*, Editura Eikon, București, 2020, p. 135.

³ Ion Dumitru, *op. cit.*, p. 206; *Dans în lanțuri*, r. Cristian Amza, 2018, disponibil online la <https://www.youtube.com/watch?v=wg42BoEh8Fo>. A se vedea relatările lui despre aceste activități în interviuri sau diverse prezentări, cum ar fi, de exemplu: „Literatură și rezistență. Aspecte neobișnuite”, în Traian Călin Uba (ed.), *Școala Memoriei 2011. Prelegeri și discuții de la a XIV-a ediție a Școlii de Vară de la Sighet (11-18 iulie 2011)*, Fundația Academia Civică, București, 2012, pp. 66-72; Hans Bergel, *O viață de muzician: Erich Bergel*, Fundația Academia Civică, București, 2013, p. 24.

⁴ ACNSAS, fond SIE, dosar 15622, f. 169; Iulian Cătălui, Apollon Cristodulo, Vlad Mitric-Ciupe, *op. cit.*, p. 135. Într-un document al Securității apar menționați „Ioan” (Ortwin, n.n. C.B.) și Hildegard ca fiind adoptați în octombrie 1945 de Ana Sârbu din Sibiu, iar ulterior, în octombrie 1950, cei doi deschizând proces pentru desființarea adopției. ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 3, ff. 199, 200.

⁵ Iulian Cătălui, Apollon Cristodulo, Vlad Mitric-Ciupe, *op. cit.*, p. 135.

⁶ ACNSAS, fond SIE, dosar 15622, f. 169 v; fond Rețea, dosar 189651, f. 15 v.

În documentele fostei Securității nu am identificat prea multe informații referitoare la această perioadă, ci doar o mențiune făcută de Tribunalul Militar al Orașului Stalin care, în Sentința din 1959, reținea în seama lui, printre alte „fapte”, că „după 23 august 1944, pentru a nu fi descoperit ca dușman al regimului, a stat ascuns sub nume fals, până în anul 1948, când s-a hotărât să fugă din țară”¹. În interviul din acest volum el vorbește inclusiv despre activitatea desfășurată în acei ani.

În 1948 au apărut și primele probleme cu autoritățile comuniste, respectiv a fost arestat pentru tentativă de trecerea frauduloasă a frontierei, iar după șase ani, în 1954, Tribunalul Militar Timișoara l-a condamnat la 4 luni închisoare corecțională cu suspendare.² Mai multe detalii despre acest incident biografic aflăm dintr-un proces verbal de anchetă din 22 mai 1959. Cu acea ocazie, anchetatorul lui Hans Bergel consemna următoarele³: „în 1948 [...] am fost prins de org. jandarmerești (sic!) în com. Cenat (Cenad, n.n. C.B.) reg. Timișoara și trimis la Timișoara. La Timișoara am fost trimis la Trib. Militar unde mi sa (sic!) luat datele și o declarație și am fost lăsat liber. Am primit în 1954 o citație a acestui Tribunal care așa cum am mai declarat ma (sic!) judecat și condamnat pentru faptele din 1948 la 4 luni închisoare corecțională cu suspendarea executării pedepsei.

În legătură cu tentativa de trecere frauduloasă a frontierei arăt că datorită educației fasciste ce mi sa (sic!) făcut atât în școală cât și în organizația hitleristă DJ (Deutsche Jugend, n.n. C.B.) din care am făcut parte aveam o idee (sic!) și păreri negative față de URSS și instaurarea în țară a unui regim democratic și datorită acestor considerente precum și faptul de a nu satisface stajul (sic!) militar m-am decis să fug din țară, fără însă să iau o hotărâre definitivă în acest sens. M-am dus în acest scop la pretenul (sic!) meu Klein Peter din com. Cenad, Timișoara pentru a discuta problema treceri[i] frontierei. În această localitate am fost arestat de organele jandarmeriei de atunci și deferit Tribunalului Militar Timișoara.”⁴

¹ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 3, f. 147.

² *Ibidem*, vol. 1, f. 233 v; vol. 3, f. 70.

³ Documentul este scris de anchetator, fapt ce explică și numeroasele greșeli.

⁴ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, ff. 233 v, 234.

În interviul acordat lui Iulian Cătălui, Bergel relatează că „În 1947 (sic!), fiind căutat de către Siguranță, am fugit din țară, am fost prins la Budapesta, predat autorităților române la Curtici, ajungând în penitenciarul militar Timișoara, de unde am evadat.”¹

Neconcordanțele dintre cele două relatări și mai ales detaliul cu arestarea la Budapesta (care fiind foarte important ar fi trebuit să apară și în documente) ne fac să privim cu suspiciune acest episod biografic. Faptul că pedeapsa primită în 1954 a fost de doar patru luni și acelea cu suspendare, iar pronunțarea s-a făcut după șase ani, ne fac să credem că, totuși, în realitate autoritățile nu au avut probe concludente cu privire la trecerea frontierei.

A urmat apoi stagiul militar, pe care l-a făcut între 1948-1949 (după tentativa de fugă) „în armata română la Reg[imentul] III aruncătoare moto Huși” având „gradul de caporal”². „La scurt timp după ce am fost chemat sub drapel, am făcut parte până în 1949 din Clubul Sportiv Armata - București, unde am devenit campion național de ștafetă și recordman în 1948 cu ocazia Campionatelor de Atletism.”³

După revenirea din armată, între 1949-1951, a fost profesor suplinitor la Școala Profesională din Cislădie, apoi, între 1951 și 31 decembrie 1952, antrenor sportiv la Biroul Raional Sindical Textile, Pielărie, Confecții - Brașov, iar între 1 ianuarie 1953 - 1956 antrenor la Asociația Sportivă „Voința” Brașov. În această calitate, în 1954 a fost în Bulgaria, cu ocazia unor campionate de schi.⁴

În perioada 1951-1954 a studiat la fără frecvență Istoria Artelor și Filosofia, la Universitatea din București, asta și pentru că, având în vedere apartenența etnică, accesul la cursurile de zi în învățământul superior îi era interzis.⁵

În următorii doi ani (1956-1957) nu am identificat dacă a avut un

¹ Iulian Cătălui, Apollon Cristodulo, Vlad Mitric-Ciupe, *op. cit.*, p. 135.

² ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, f. 233 v; fond SIE, dosar 15622, f. 169 v.

³ Iulian Cătălui, Apollon Cristodulo, Vlad Mitric-Ciupe, *op. cit.*, p. 135.

⁴ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, f. 233, 265; vol. 3, ff. 5, 131; fond SIE, dosar 15622, f. 169 v.

⁵ Ion Dumitru, *op. cit.*, p. 206.

loc de muncă, după care, din aprilie 1957 până la 31 decembrie 1958 a fost redactor cultural la ziarul *Volkszeitung* din Brașov. De la 1 ianuarie până la 22 mai 1959 îl găsim menționat ca scriitor. Era, de asemenea, angajat ca instrumentist la Teatrul Muzical „Gheorghe Dima” din Brașov (Orașul Stalin pe vremea aceea, n.n. C.B.).¹ În interviul acordat lui Cristian Amza afirma că înainte de arestarea din 1959 a urmat cursurile „Universității Politice din București” (Școala Superioară de Partid „Ștefan Gheorghiu”, n.n. C.B.)², aceasta datorită faptului că lucra în presă.

Din perspectiva vieții personale, domiciliu în Orașul Stalin, era căsătorit din 1952 cu Susanne (născută Schunn), pictoriță, împreună cu care avea trei copii: Hildegard, Gerolf și Volker³ și nu avea nici o avere („în afară de o motocicletă și hainele ce le am”⁴).

Activitatea literară până în 1959

Potrivit unei declarații date în anchetă la 22 mai 1959, primele preocupări literare le-a avut încă din perioada în care era elev. „Am început să scriu în limba germană diferite poezi[i] și nuvele de când eram elev la Sibiu.”⁵ Mai târziu, după cum declară într-un interogatoriu, în 1951 a scris o dramă având ca titlu *Despre Cetatea Râșnovului*, pe care, după ce a citit-o unui cerc de cunoștințe și rude, considerând că nu avea valoare literară, a distrus-o (a ars-o).⁶

Din procesul verbal al anchetei din 22 mai 1959 mai aflăm că o activitate intensă în zona literară a avut începând cu anul 1954, când i-au fost publicate diferite articole la ziarele *Neuer Weg* și *Neue Literatur*. În 1955, după ce a scris nuvela *Fürst und Lautenschläger: eine Erzählung aus dem Siebenbürgen des 17. Jahrhunderts (Prințul și Bardul)* a

¹ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, f. 233, 265; vol. 3, ff. 5, 131; fond SIE, dosar 15622, f. 169 v.

² *Dans în lanțuri*, r. Cristian Amza...

³ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, f. 233; fond Rețea, dosar 189651, f. 16.

⁴ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, f. 233.

⁵ *Ibidem*, f. 234 f-v.

⁶ *Ibidem*, vol. 3, f. 67.

trimis-o spre publicare la Editura de Stat pentru Literatură și Artă (ESPLA) din București, de unde, după cum declară el, i-a venit răspunsul că „această lucrare [...] nu poate fi publicată din două motive. În primul rând nu corespunde forma artistică și în al doilea rând se poate vorbi citind această nuvelă de o pamfletizare a regimului democrat popular din RPR.”¹ Ulterior, în 1957, nuvela a fost premiată și a fost publicată la Editura Tineretului², alături de alte două volume *Aventurile lui Japp* și *Die Strasse der Verwegenen (Calea îndrăzneților)*, acesta din urmă cuprinzând trei nuvele: 1. *Begenung mit Treff*; 2. *Flußlandschaften*; 3 *Die Strasse der Verwegenen*.³ Pe lângă articole, critici, schițe, poezii, publicate la diferite ziare și reviste literare în limba germană, și apariția nuvelor, Bergel lucra și la un roman.⁴

După cum am menționat, între aprilie 1957 și 31 decembrie 1958 a fost redactor cultural la ziarul *Volkszeitung* din Brașov, de unde a fost concediat. Motivele eliberării din funcție, după cum avea să declare el mai târziu în anchetă la Securitate, au fost: „viața mea imorală și pentru faptul că tatăl meu în a doua jumătate a războiului antisovietic pe lângă meseria de învățător a deținut funcția de inspector școlar pe Țara Bârsei”⁵. Apreciem că la acel moment se afla în atenția poliției politice, iar demiterea sa nu a fost decât un preambul a ceea ce avea să urmeze.

Arestarea și ancheta

A fost arestat la 22 mai 1959⁶ (în alte documente apare data arestării ca 23 mai 1959⁷), la câteva zile după ce fratele său, Erich, avusese aceeași soartă. Anchetele au început imediat la Brașov, de ele ocupându-se lt. maj. Traian Urzică.⁸ În cadrul interogatoriilor a mai

¹ *Ibidem*, vol. 1, f. 234 f-v.

² *Ibidem*, vol. 2, f. 515; Iulian Cătălui, Apollon Cristodulo, Vlad Mitric-Ciupe, *op. cit.*, p. 135.

³ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, f. 234 f-v; vol. 2, f. 555.

⁴ ACNSAS, fond Rețea, dosar 189651, f. 16.

⁵ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, f. 265.

⁶ *Ibidem*, vol. 7, ff. 3, 5, 51; dosar 13474, f. 6.

⁷ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 3, f. 170.

⁸ *Ibidem*, vol. 1, f. 233.

fost întrebat despre activitatea sa literară, respectiv care din cele trei cărți publicate la Editura Tineretului au „un conținut dublu”? Răspunsul dat de Bergel a fost: „Niciuna din aceste trei lucrări ale mele ce au fost publicate nu are nici un conținut dublu și nu poate fi interpretată altfel decât așa cum este scris.”¹ A mai fost întrebat atunci, de asemenea, ce activitate de „subminare ideologică” a desfășurat cât a fost redactor la ziarul *Volkszeitung*, iar el a refuzat să admită că ar fi publicat materiale necorespunzătoare.²

Interesul anchetatorilor era centrat în mare măsură pe activitatea lui literară, după cum reiese și din discuțiile care s-au purtat în timpul anchetei din 10 iunie 1959, când i s-a prezentat și ordonanța de punere sub învinuire. Din ea rezulta că ar fi „desfășurat activitate de subminare ideologică a regimului democrat popular din RPR prin scrierea unor lucrări cu dublă interpretare” prin care ar fi făcut „o pamfletizare la adresa regimului fapte prevăzute și pedepsite de art. 209 pct. II, lit. B, al. ultim CP al RPR.” Deși într-o primă fază negase acuzele care i-au fost aduse, probabil sub presiunile anchetei, Bergel a cedat și a semnat „ordonanța de punere sub învinuire”. Astfel, potrivit documentului Securității a admis că: „am conceput și dat spre publicare lucrările *Prințul și bardul* și *Calea îndrăzneților*. [...] Din nuvela *Prințul și bardul* dacă se iau anumite pasaje acestea pot fi interpretate în alt sens și prin aceasta se face o pamfletizare la adresa regimului.

De asemenea, în [...] *Calea îndrăzneților* [...] eroul principal negativ al acestei nuvele are o serie de defecte de caracter care îl caracterizează ca pe un individualist egoist, rupt de colectiv ca pe un führer deci nu este un tip ce se încadrează în noua orânduire socialistă de astăzi, toate acestea făcând ca acest personaj să cadă.”³

În pofida celor declarate, când i s-a cerut să arate „scopul” cu care a scris „aceste lucrări cu dublă interpretare și un conținut ostil regimului” a răspuns: „Declar și susțin pe mai departe că eu când am scris

¹ *Ibidem*, f. 234 f-v.

² *Ibidem*, f. 265 v.

³ *Ibidem*, f. 257 v.

aceste lucrări nu am urmărit niciun scop și nu le-am scris cu intenția de a (sic!) submina pe tărâm ideologic regimul de stat din RPR.”¹

Deoarece inculpatul continua să nege acuzațiile aduse, era destul de dificil pentru anchetatori să finalizeze un dosar cu care să îl poată trimite în instanță. Lipsa de dovezi incriminatorii era evidentă, motiv pentru care Securitatea a încercat să obțină alte „probe”. În acea perioadă se afla arestat și scriitorul Eginald Schlattner², care a fost anchetat inclusiv în legătură cu Hans Bergel, pe care îl cunoștea. Spre exemplu, la 21 iunie 1958 Schlattner afirma că, din spusele lui Bergel, acesta din urmă „nu vede perspective de dezvoltare pentru sași sub regimul din RPR, iar conform teoriei sale, preconizează plecarea în Germania pentru întărirea rasei germane”³.

În concluziile de învinuire, redactate la 15 august 1959 de Serviciul de Anchete Penale a MAI Regiunea Stalin, se precizează, în ceea ce îl privește pe Bergel, că: „în cursul anului 1950 intră în legătură prin corespondență cu H. Zillich (sic!, Zillich⁴, n.n. C.B.) din RFG căruia [ii] trimite spre publicare poezia intitulată «Soarele și luna». În 1955 a scris o dramă despre cetatea Râșnovului, cu conținut naționalist șovin și dușmănos la adresa regimului pe care a citit-o rudelor sale mai apropiate și cunoscuților săi, iar după ce și-a dat seama că drama este necorespunzătoare o distruge.

¹ *Ibidem*, ff. 257-258.

² Eginald Schlattner, născut la 13 septembrie 1933 în Arad. Scriitor. A fost arestat la 28 decembrie 1957 și condamnat la 2 ani închisoare corecțională. După 1990 a devenit foarte cunoscut datorită trilogiei *Cocoșul decapitat* (1998), *Mănușile roșii* (2000) și *Pianul din ceață* (2005). Trăiește în satul Roșia, Sibiu, unde este pastor luteran. ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 3, f. 170 f; https://ro.wikipedia.org/wiki/Eginald_Schlattner (accesat la 8.12.2022).

³ ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, f. 320.

⁴ Heinrich Zillich (1898-1988). Scriitor original din Transilvania, doctor în științe politice. În 1936 s-a stabilit în Germania. <https://revista22.ro/istoric/portretul-lui-heinrich-zillich> (accesat la 8.12.2022).

În toamna anului 1956 de la Scherg Georg¹ ia cunoștință de hotărârile luate de grupul scriitorilor naționaliști germani în vederea submînării regimului pe tărâm ideologic și după ce se declară de acord cu acele hotărâri trimite spre publicare nuvelele «Fürst und lantenschläger» (sic!) (*Fürst und Lautenschläger*, n.n. C.B.) («Prințul și bardul») și «Die strase der vewegenen» (sic!) (*Die Straße der Verwegenen*, n.n. C.B.) («Calea îndrăzneților»), nuvele ce au o dublă interpretare și propagă față de idei antimarxiste, naționaliste și mistice.

Nuvela «Prințul și bardul», o trimite spre publicare la ESPLA, care sesizându-se de conținutul ei dușmănos la adresa regimului o respinge. După ce lucrarea este respinsă de ESPLA, o trimite la editura Tinerețului unde reușește ca în 1957 să-i fie publicată atât «Prințul și bardul» cât și «Calea îndrăzneților», fără ca această editură să se sesizeze de conținutul dublu și dușmănos al lucrării.

Începând din anul 1957 și până în toamna anului 1958, învinuitul Berger (sic!) Hans păstrează în biblioteca sa cartea doctrinei naziste intitulată «Mitusul secolului XX», scrisă de A. Rosenberg, ideologul fascismului. Această carte susnumitul învinuit în iarna 1957-1958 o dă să o citească Schladner (sic!) Eginald, căruia Berger (sic!) Hans îi explică anumite probleme din carte unde A. Rosenberg tratează probleme rasiale.²

¹ Georg Scherg (1917-2002). Conferențiar universitar la Cluj. A fost arestat la 30 septembrie 1958 și condamnat la 20 de ani muncă silnică, 10 ani degradare civică și confiscarea averii. A executat pedeapsa în închisorile Codlea, Jilava, Ostrov, Gherla, Periprava. La 29 septembrie 1962, Tribunalul Suprem al RPR Colegiul Militar i-a casat în parte sentința, reducând-o la 4 ani. A fost eliberat la 10 octombrie 1962. ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 3, f. 153; vol. 5, ff. 9, 56 f-v; fond Informativ, dosar 8999, vol. 1, f. 1; Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor (AANP), fișa matricolă penală.

² ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 1, ff. 446-447.

Procesul și detenția

Odată încheiată ancheta, atât în cazul său cât și a altor patru scriitori (Andreas Birkner¹, Wolf von Aichelburg², Georg Scherg și Harald Siegmund³), Securitatea a constituit ceea ce mai târziu a devenit cunoscut ca „Lotul scriitori germani”.⁴ Procesul împotriva celor cinci a

¹ Andreas Birkner (1911-1998). Preot și scriitor. A fost arestat la 23 iulie 1958 și condamnat la 25 de ani muncă silnică, 10 ani degradare civică și confiscarea averii. A executat pedeapsa în închisorile MAI Stalin, Codlea, Gherla. La 29 septembrie 1962, Tribunalul Suprem al RPR Colegiul Militar i-a casat în parte sentința, reducând-o la 4 ani. A fost eliberat la 15 decembrie 1962 cu domiciliu obligatoriu la Rubla. În 1966 a emigrat în RFG. ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 3, f. 153; vol. 5, ff. 9, 56; AANP, fișa matricolă penală; *Cumpărarea libertății. Dr. Heinz-Günther Hüsck în interviuri cu Hannelore Baier și Ernst Meinhardt*, Editura Honterus, Sibiu, 2014, p. 145.

² Wolf von Aichelburg (Wolf Freiherr von Aichelburg) (1912-1994). Profesor universitar. A fost arestat la 28 decembrie 1948 și condamnat la 3 ani închisoare corecțională pentru tentativă de trecere frauduloasă de frontieră și deținere de deuze. La 27 decembrie 1951 a fost internat administrativ pentru 12 luni, iar la 21 mai 1952 a fost din nou internat (nu e specificată perioada). A executat pedepsele în închisorile Aiud, Poarta Albă, Capul Midia. Nu deținem informații despre data eliberării. Rearestat la 19 mai 1959 și condamnat la 25 de ani muncă silnică, 10 ani degradare civică și confiscarea averii. A executat pedeapsa în închisorile MAI Stalin, Codlea, Gherla. La 29 septembrie 1962, Tribunalul Suprem al RPR Colegiul Militar i-a casat în parte sentința, reducând-o la 3 ani și 4 luni. A fost eliberat la 15 octombrie 1962 cu domiciliu obligatoriu la Rubla. ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 3, f. 153; vol. 5, ff. 9, 56; fond Informativ, dosar 8999, vol. 1, f. 412; vol. 6-7, *passim*; AANP, fișele matricole penale.

³ Harald Siegmund (1930-2012). Preot evanghelic lutheran. A fost arestat la 1 septembrie 1958 și condamnat la 10 de ani muncă silnică, 5 ani degradare civică și confiscarea averii. A executat pedeapsa în închisorile MAI Stalin, Codlea, Jilava, Giurgeni. La 29 septembrie 1962, Tribunalul Suprem al RPR Colegiul Militar i-a casat în parte sentința, reducând-o la 4 ani. A fost eliberat la 9 octombrie 1962. ACNSAS, fond Penal, dosar 331, vol. 3, f. 153; vol. 5, f. 56 v; AANP, fișa matricolă penală.

⁴ Despre procesul celor cinci a se vedea Peter Motzan, Stefan Sienerth, *Worte*